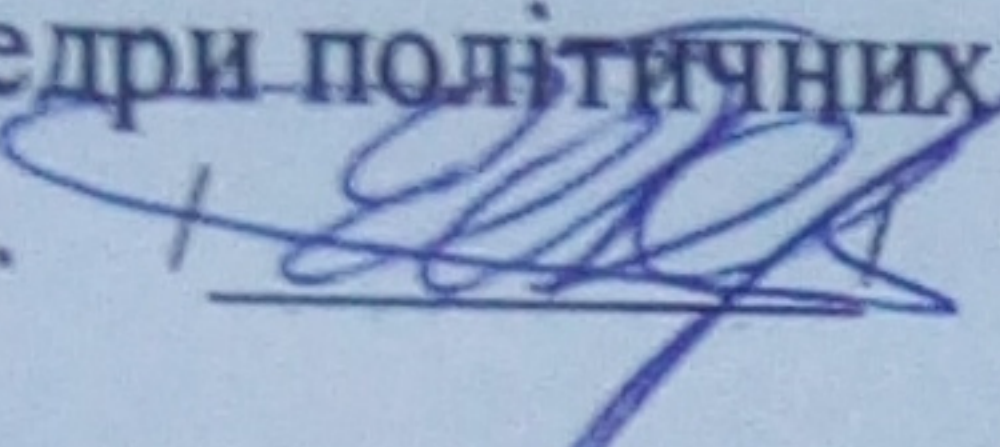
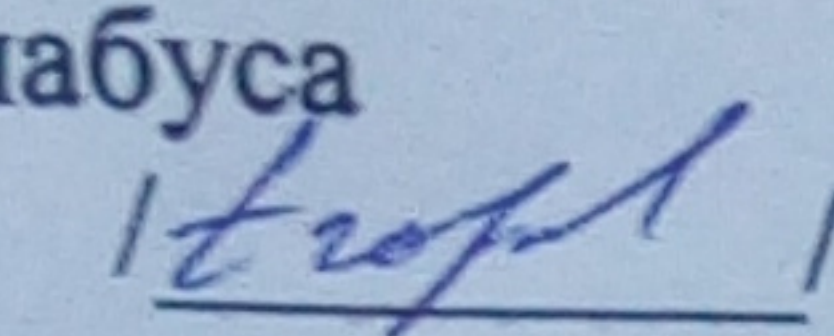

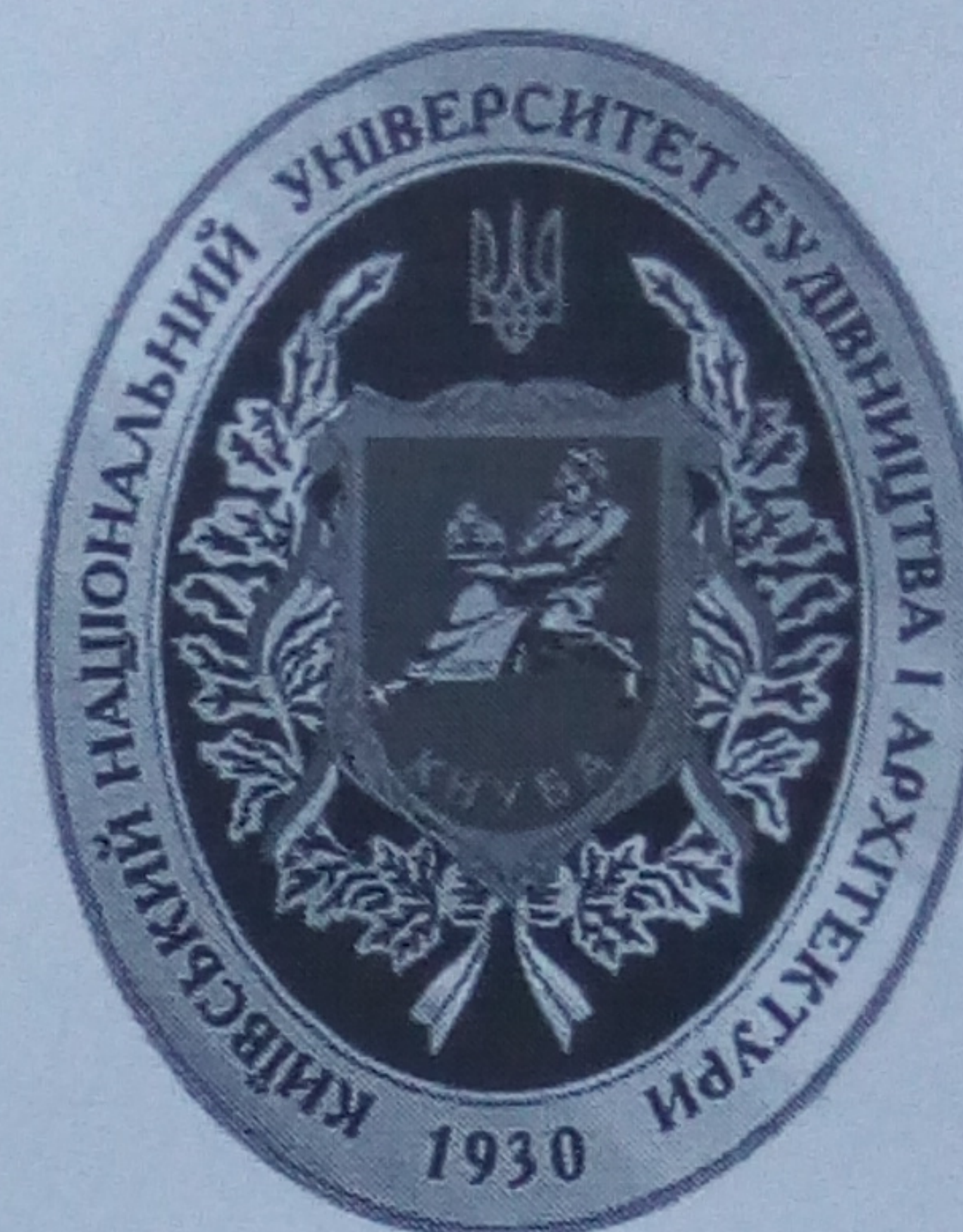
Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра політичних наук і права
«Затверджую»

Шифр спеціальності 032	Назва спеціальності, освітньої програми Історія та археологія	Сторінка 1 з 7
---------------------------	---	----------------

Завідувач кафедри політичних наук і права
Перевода Є.В.

«7» Травня 2022 р.

Розробник силабуса
Єгоров В.В.

СИЛАБУС

"Історіографія та джерелознавство історії України"

1) Шифр за освітньою програмою: 032
2) Навчальний рік: 2
3) Освітній рівень: 3 освітньо-наукова
4) Форма навчання: денна, заочна
5) Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 032 історія та археологія
7) Статус освітньої компоненти: вибіркова
8) Семестр: 3
9) Контактні дані викладача: Єгоров Владислав Володимирович, кандидат історичних наук, доцент кафедри політичних наук і права КНУБА iegorov.vv@knuba.edu.ua , 044 241 55 66, ауд 431 центрального корпусу КНУБА
10) Мова викладання: українська
11) Пререквізити (дисципліни-попередники, які необхідно вивчити, щоб слухати цей курс): Іноземна мова», «Академічна доброчесність та академічне письмо»»
12) Мета курсу: сформувати у аспірантів уявлення про основні аспекти історіографії, як наукової дисципліни, а також їх підготовка як висококваліфікованих спеціалістів здатних до проведення дослідницької роботи.

13) Результати навчання:				
№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання компетентності
1.	ПРН02. Здатність продемонструвати глибинні системні знання і розуміння вітчизняного та зарубіжного наукового доробку та практичного досвіду, сучасної методологічно-методичної бази проведення наукових досліджень.	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.02 ЗК.05 ФК.01 ФК.02 ФК.03 ФК.05 ФК.06 ФК.07

Шифр спеціальності 032	Назва спеціальності, освітньої програми Історія та археологія	Сторінка 1 з 7
---------------------------	---	----------------

2	ПР04. Здатність продемонструвати знання із наукової та професійної підготовки для підтвердження достатнього рівня компетентності у виборі методів наукових досліджень, оцінки їх наукової новизни та практичного значення при вирішенні спеціалізованих завдань в галузі.	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.02 ЗК.05 ФК.01 ФК.02 ФК.03 ФК.05 ФК.06 ФК.07
3	ПРН06. Вміти застосовувати універсальні навички дослідника, достатні для розв'язання комплексних проблем у галузі професійної, дослідницько-інноваційної та/або науково-педагогічної діяльності за фахом та продукування нових ідей та методів, спрямованих на покращення науково-практичної діяльності в галузі	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.02 ЗК.05 ФК.01 ФК.02 ФК.03 ФК.05 ФК.06 ФК.07
4	ПР09. Демонструвати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику, академічну доброчесність, повагу до різноманітності та мультикультурності в поєднанні з володінням передовими методиками викладання у вищій школі і постійним самовдосконаленням професійного та наукового рівня.	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.02 ЗК.05 ФК.01 ФК.02 ФК.03 ФК.05 ФК.06 ФК.07
	ПР11. Здійснювати успішну інноваційну науково-технічну діяльність у соціально-орієнтованому суспільстві на основі міжособистісних взаємовідносин для максимального самовираження на основі терпимості, психологічної сумісності та етики поведінки.	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.02 ЗК.05 ФК.01 ФК.02 ФК.03 ФК.05 ФК.06 ФК.07
	ПР13. Здатність формулювати власні авторські висновки, пропозиції та рекомендації на основі аналізу літературних джерел, патентних досліджень, повного циклу теоретичних і експериментальних досліджень, проведених за сучасними методиками.	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.02 ЗК.05 ФК.01 ФК.02 ФК.03 ФК.05 ФК.06 ФК.07

Шифр спеціальності 032	Назва спеціальності, освітньої програми Історія та археологія	Сторінка 1 з 7
---------------------------	---	----------------

5	ПРН14. Виокремлювати актуальні історичні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження.	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.02 ЗК.05 ФК.01 ФК.02 ФК.03 ФК.05 ФК.06 ФК.07
6	ПРН15. Комплексно розуміти особливості впливу історичних процесів на розвиток особистості, суспільства та держави.	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.02 ЗК.05 ФК.01 ФК.02 ФК.03 ФК.05 ФК.06 ФК.07
7.	ПРН16. Комплексно розуміти важливість історичної національної пам'яті, соціально відповідальної діяльності на основі етичних міркувань (мотивів).	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.02 ЗК.05 ФК.01 ФК.02 ФК.03 ФК.05 ФК.06 ФК.07

14) Структура курсу:

Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Лабораторні заняття, год.	Курсовий проект/ курсова робота РГР/Контрольна робота	Самостійні робота здобувача, год.	Форма підсумко- вого контролю
22	28			100	залік
Сума годин:		150			
Загальна кількість кредитів ECTS		5			
Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:		50			

15) Зміст курсу: (окремо для кожної форми занять – Л/Пр/Лаб/ КР/СРС)

Лекції:

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ І.

Українська історіографія з давніх часів до кінця XVIII ст.

Тема №1.Українська історіографія та джерелознавство як спеціальна галузь знань і навчальна дисципліна.

1. Поняття «українська історіографія». Предмет, завдання і об'єкт.
2. Джерелознавство історії України. .
3. Періодизація української історіографії.
- 4.Пошук, збереження та використання джерел з історії України.
- 5.Видова класифікація історичних джерел, типи, підтипи джерел, групи джерел котрі відрізняються за зберігання і кодування історичної інформації.

Тема №2 Класифікація джерел з історії України. Південно-Руське літописання. XII – XIII ст.

- 1.Різноманіття підходів джерелознавців до класифікації джерел.
2. Археологічна наука як основний провідник у здобутті дослідниками речових джерел.
3. Перехідна група між речовими і писемними джерелами: монети, медалі, печатки.
- 4.Умови та причини створення літописів.
- 5.Повість Минулих літ, Київський літопис XII ст., Галицько-Волинський літопис XIII ст.

Тема №3 Українська історична думка та джерела XVI – XVII ст.

1. Козацькі літописи XVII ст. Літопис Самовидця.
2. Густинський, Львівський та Київський літописи XVII ст.
3. «Хроніка» Ф. Сафоновича.
- 4.Географічна карта як історичне джерело.
- 5.Історія картографії.
- 6.Джерелознавча критика картографічних джерел.

Тема №4 Нові явища у розвитку історичних знань в Україні в середині XVIII ст.

1. Розвиток української історіографії в XVIII ст.
2. Г. Граб'янка про Б. Хмельницького.
3. «Літопис» С. Величка.
4. Ф. Прокопович та його вплив на гуманітарні науки в Україні та Російській імперії.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II.

Українська історична наука та джерела XVIII–на початку XXI ст.

Тема №5 Українська історична думка та джерелознавство другої половини XVIII – першої третини XIX ст.

1. Проблема авторства “Історії Русів”.
2. Д. Бантиш-Каменський та його “История Малой России”.
3. М. Маркевич –дослідник історії України.
- 4.Використання у вивченні зображальних джерел історичних, джерелознавчих методів.

Тема №6 Становлення і розвиток української історичної науки в середині XIX ст.

1. Зміст суспільних поглядів М. Максимовича.
2. М. Максимович – засновник романтизму в Україні.
3. Історія українських земель XVI – XVII століть у працях М. Максимовича.
4. М. Максимович як дослідник Коліївщини.

Тема №7 Українська історіографія та джерелознавство наприкінці XIX ст.

1. Суспільні погляди М. Костомарова.
2. М. Костомаров про загальну схему російської та української історії. Основні проблеми історії Русі.
3. М. Костомаров про повстання Богдана Хмельницького та історію України XVII – початку XVIII століття.
- 4.Вивчення та багатоманітність статистичних джерел.
5. Масові обстеження, описи, переписи, запровадження обліку та звітності як умови створення статистичних джерел.
6. Історична наука в Україні наприкінці XIX ст.
7. В. Антонович та його суспільно-політичні погляди.
8. В. Антонович – історик українського козацтва.
9. В. Антонович як засновник української історичної науки, «Київська школа».
- 10.Запровадження у XIX ст. системи методів джерелознавства, пов'язаних з пошуком та виявленням джерел.
- 11.Критичний аналіз, виявлення достовірності та цінності джерел, з огляду на його наступне дослідницьке використання.
- 12.Етапи роботи з джерелами.

Тема №8 Утвердження української національної історіографії та джерелознавства на зламі XIX – XX ст. Схеми української історії М.Грушевського.

1. Герби і емблеми, історія Гетьманщини та малоросійської старшини у висвітленні О. Лазаревського.
2. Д. Яворницький як дослідник запорозького козацтва.
3. Громадянсько-політична діяльність М. Грушевського.
4. Поява «Звичайної схеми «руської історії» М. Грушевського

Тема №9 Українська історична наука на початку XX ст.

1. Дослідження історії Слобожанщини у спадщині Д. І. Багалія.
2. «История украинского народа» та дослідження сільського судочинства доби середньовіччя О. Єфименко.
3. М. Аркас – дослідник України-Русі.

Тема 10.Державницький напрям в українській історіографії.

1. Життєвий шлях та світогляд В. Липинського.
2. Нація і держава, еліта, інтелігенція, гетьманство, чинники української державності у спадщині В. Липинського.
3. Ідеї В. Липинського у працях Д. Дорошенка та його дослідження української історіографії.
4. «Підпільний» університет у Львові у 1921 – 1925 рр.
5. Творчий шлях І. Крип'якевича.
6. М. Кордуба та українська історіографія.
7. Державницька концепція С. Томашівського.

Тема №11.Історична наука в радянській Україні у 1920 – 1930-х рр.

1. Повернення з еміграції М. Грушевського та його історичні установи в Києві.
2. «Нова революційна школа» М. Слабченка.
3. Наукові установи марксистського спрямування.
4. М. Яворський – керівник марксистського напрямку української історіографії.
5. Репресії щодо українських істориків УСРР наприкінці 1920-х – 1930-х рр.

Тема №12 Формування нових наукових концепцій в сучасному українському джерелознавстві.

- 1.Розвиток джерелознавства, археографії, евристики, історичної бібліографії та електронного обліку історичних пам'яток в Україні.
- 2.Паперові грошові знаки як історичне джерело. Паперові гроші знаки України у XX – початку XXI ст.
- 3.Фіксація часу здійснення події у кінофотовідеодокументах.
- 4.Відтворення звукової сторони історичного роду в аудіовізуальних документах.
5. Розмаїття сучасних цифрових носіїв інформації.
- 6.Новітні наукові методи в роботі з писемними джерелами.

...

Практичні:

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III.
Розвиток української історіографії та джерелознавства
в X – на початку XXI ст.

Семінарське заняття 1.

Методологія та понятійний апарат історіографії та джерелознавства.

Семінарське заняття 2.

Етапи формування, періодизація, редакції, список, звід, авторство, філігрань, маргіналії в літописних джерелах.

Семінарське заняття 3.

Розвиток історичних знань в Україні. Києво-Могилянський колегіум (академія) та формування історичної думки XVII ст. Літописні джерела, хроніки.

Семінарське заняття 4.

Умови та розвиток української історіографії та джерелознавства в другій половині XVIII –XIX ст.
Актів та діловодні документи.

Наукова та художня література. Видання художньої літератури як історичне джерело.

Семінарське заняття 5.

Питання ранньосередньовічної історії України та джерелознавчі студії у висвітленні М. Костомарова.

Семінарське заняття 6.

В. Антонович та застосування позитивістської методології й антропологічної науки у вивченні минувшини та джерел середньовічної історії України.

Семінарське заняття 7.

«Історія України-Руси» М. Грушевського та її джерела.

Семінарське заняття 8.

Діяльність українського наукового товариства у Києві.

Семінарське заняття 9.

Створення ВУАН та науково-дослідницьких установ історичного профілю.
Періодична преса

Семінарське заняття 10.

Українська історична наука за кордоном 1920-1930 –х рр.

«Українське історичне товариство» та історична думка в українській діаспори. Дослідження І. Шевченко, О. Прицака, Л. Винара.

Семінарське заняття 11.

Українська історіографія в другій половині 1940 – 1980-х рр.

Публікації офіційних постанов державної влади, документів політичних партій і організацій.

Семінарське заняття 12.

Методологічні підходи істориків пострадянської України.
Загальноукраїнський електронний реєстр історичних пам'яток.
Документи громадських об'єднань та політичних партій .
Матеріали соціологічних досліджень
Узагальнення соціологічних опитувань
оформлені у вигляді звітів, інформаційних повідомлень, аналітичних довідок.
Джерелознавча цінність наукових, популярних, навчальних та методичних праць
Періодична преса : Кореспонденції, рецензії, огляди, статті.

Семінарське заняття 13.

Сучасний етап розвитку історичної та джерелознавчої науки в Україні.
Новітні наукові методи в роботі з писемними джерелами.
Різноманітна інформація в періодичних виданнях: документальна, поточно-хронікальна, особового характеру.

Шифр спеціальності 032	Назва спеціальності, освітньої програми Історія та археологія	Сторінка 1 з 7
---------------------------	---	----------------

16) Основна література:

1. Бондар В. Сучасна українська історіографія в контексті світових тенденцій. Дисциплінарні виміри української історіографії: Колективна монографія. К.: Інститут історії України, 2015. С. 275 - 318.
2. Дейнека Л., 2018. Джерелознавство новітньої історії України [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; Луцьк, 2018. - 176 назв., 27 с.
3. Історія, пам'ять, політика. Збірник статей / Упоряд. Г. Касьянов, О. Гайдай. НАН України, інститут історії України; Higher Education Support Program. К.: Інститут історії України, 2016. 277 с.
4. Калакура Я.С., 2004. Українська історіографія, К.: «Генеза», 495 с.
5. Калакура Я.С., Войцехівська І.Н., Павленко С.Ф., 2017. Історичне джерелознавство: підручник для студентів вищих навчальних закладів., К.: «Либідь», 512 с.
6. Коцур В.П., Коцур А.П., 1999. Історіографія історії України: Курс лекцій. Чернівці: Золоті литаври, 520 с.
7. Куций І. Образи Сходу і Заходу в українській історіографії: між реальним та уявним простором. УІЖ. 2019. № 2. С. 144 – 160.
8. Міронова І. С., 2017. Історичне джерелознавство та українська археографія : спецкурс з джерелознавства, історіографії та методики викладання історії : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 208 с.
9. Удод О. Українська історична дидактика: академічний дискурс. (До 80-річчя Інституту історії України) / За ред. Валерія Смолія. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2016. 214 с
10. Сухий О. Сучасна історична наука в Україні: візії та напрямки: [Електронний ресурс]. Доступно з: [ues_2012_10_5\(1\).pdf](https://www.istpravda.com.ua/files/2012/10/5(1).pdf)
11. Яремчук В., 2017. Українська історіографія: суспільно-політична історія. Посібник. Острог, Вид-во Нац. Ун-ту «Острозька академія», 288 с.

Інформаційні ресурси бібліотека КНУБА <http://library.knuba.edu.ua/>, Історична правда <https://www.istpravda.com.ua/>

17) Додаткові джерела:

1. Історія, пам'ять, політика. Збірник статей / Упоряд. Г. Касьянов, О. Гайдай. НАН України, інститут історії України; Higher Education Support Program. К.: Інститут історії України, 2016. 277 с.
2. Колесник І., 2015. Українське історієписання 1960-1980-х рр.: культурні розриви та метаморфоз. Світло й тіні радянського історієписання: Матеріали міжнародної наукової конференції (Київ, 22-23 травня 2013 р.) / За ред. В. А. Смолія. К.: Інститут історії України НАН України, с. 169-175.
3. Макаруч С.А., 2008. Джерелознавство історії України. Навчальний посібник. Львів: Світ, 512
4. Острянюк А., 2012. Наукові історичні школи в Україні: фантоми української історіографії Історіографічні дослідження в Україні / Гол ред В. А. Смолій. К.: Інститут історії України, Вип. 22. С. 293-312.
5. Острянюк А., 2016. Наукові школи: несучасні сучасники. Історик і влада. Колективна монографія / Відп. ред. В. Смолій; тв. керівник проекту І. Колесник; Авт. кол.: В. Андреев, О. Богдашина та інші. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України НАН України, с. 303-328.
6. Турченко Г., Турченко Ф., 2021. Оглоблин про схему історії України XIX – початку XX ст. (до 50-річчя творчого заповіту історика) УІЖ., № 1. С. 107 – 121.
7. Удод О., 2015. Історична наука періоду «застою»: проблема взаємин історика і влади. Дисциплінарні виміри української історіографії: Колективна монографія. К.: Інститут історії України, с. 233-275.
8. Яковенко Н. М., 2007. Вступ до історії. К.: «Критика», 375 с.
9. Ясь О., 2016. «На чолі республіканської науки...» Інститут історії України (1936 – 1986): Нариси з інституціональної та інтелектуальної історії (до 80-річчя установи). К.: Інститут історії України, 542 с.

18) Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):

Поточне оцінювання		Підсумковий контроль	Сума
1 модуль	Контрольна робота		
30	20	50	100

19) Умови допуску до підсумкового контролю:

- **Політика щодо кінцевих термінів та перескладання:** дотримання запланованого терміну здачі робіт є обов'язковою. Подані роботи після встановленого строку без поважних на це причин втрачають 20 балів.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. Пропущені заняття потрібно обов'язково відпрацювати шляхом підготовки додаткового есе.
- **Політика зарахування балів.** Аспіранти отримують бали під час лекційних і семінарських занять, виконання контрольних завдань (береться до уваги присутність, активність).
- **Поточний контроль:** Усне опитування в ході лекцій та практичних занять, перевірка завдань (у тому числі самостійної роботи), оцінювання правильності вирішення тестових та практичних завдань на семінарських заняттях.
- **Підсумковий контроль:**
Відвідування лекцій, виступи на семінарських заняттях, підготовка контрольної роботи, відсутність невідпрацьованих завдань.

Підготовка до проведення комплексної контрольної роботи, або підсумкового контролю в іншій формі, розпочинається вже з перших занять під час обговорення питань розглянутої теми або поточної перевірки знань в ході самостійних робіт після кожного модуля.

Для успішного подолання бар'єру підсумкового контролю необхідно повторити матеріал навчального курсу. Характерно, що більш успішно засвоюють навчальний матеріал ті аспіранти, які добросовісно і вміло конспектували основні положення, висновки, факти, що їх наводить викладач.

Значною мірою допомагають аспіранту методичні рекомендації до навчального курсу та семінарських занять.

Форми підсумкового контролю бувають різні, але, як правило, він проводиться у формі індивідуальної співбесіди шляхом постановки викладачем питань аспірантам або тестування їх знань.

Значну допомогу при проходженні підсумкового контролю аспірантам надають підручники з історіографії, джерелознавства та спеціальні дослідження розвитку української історичної науки та джерелознавства. Важливими елементами для успішного складання аспірантами підсумкового контролю є вміння:

- а) застосовувати універсальні навички дослідника, достатні для розв'язання комплексних проблем у галузі професійної, дослідницько-інноваційної та/або науково-педагогічної діяльності за фахом та продукування нових ідей та методів, спрямованих на покращення науково-практичної діяльності в галузі;
- б) Виокремлювати актуальні історичні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження;
- в) Комплексно розуміти особливості впливу історичних процесів на розвиток особистості, суспільства та держави.;
- г) Комплексно розуміти важливість історичної національної пам'яті, соціально відповідальної діяльності на основі етичних міркувань (мотивів);
- д) уміти диференціювати, або інтегрувати знання по проблемі і від окремих складових до цілого, і навпаки).

20) Політика щодо академічної доброчесності:

контрольні роботи повинні бути самостійно підготовленими. Всі роботи проходять перевірку на оригінальність через відповідне програмне забезпечення. В роботі має бути 80% унікального тексту, оформленого згідно правил цитування.

21) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:

<http://org2.knuba.edu.ua/enrol/index.php?id=2728>